

Čtení o PROSETÍNĚ

SEŠIT č. 6

OBSAH:

-Protireformace, toleranční patent,

-Šimsová: Čtení o Prosetínu, kapitola VII, VIII, IX

Čtení o Prosetíně připravila komise při obecním úřadě ve složení Milena Šimsová, Květa Syrová, Miluše Prudká, Květa Kotlánová, Zdeněk Štěpánek, Vladimír Procházka a Jaroslav Fučík. Komise se setkala s podporou širokého okruhu občanů. Zvláštní poděkování zasluhuje zejména pan starosta Bartoň a paní Londrasová. Foto zapůjčili V. Procházka, M. Hlaváčková a K. Syrová

VII

Už před vydáním tolerančního patentu byli evangelíci navzájem v čilém styku. Spojení olešnických s nosislavskými přineslo své dobré ovoce. Po vydání patentu se lidé jakoby nemohli ani dost nasytit nové možnosti společných shromáždění. Ti, kteří se přihlásili k nově povolenému náboženství přestávali chodit do katolických kostelů a začali se shromažďovat někde ve stodolách, jinde ve staveních, jak se kde dalo. Bylo také potřeba, aby se navzájem poradili co dál a jak dál. Úřady samy neměly jasné instrukce, jak patent provádět a lidé nechtěli čekat. Škoda, že z prvních měsíců po vydání tolerančního patentu máme tak málo zpráv! Každá jednotlivá a většinou velmi chudá zprávička však svědčí o nebyvalé aktivitě a horlivosti, která se mezi lidmi šířila a která u úřadů budila až nepřičetný strach.

Tak na příklad víme, že Řehoř Jakubec se zúčastnil celé řady schůzek, na kterých vybíral peníze a byl proto i vyšetřován. Podle výpovědi sebral 18zlatých a 35 krejcarů a sebranou částku nesl ještě před vánocemi do Vídně. Peníze odevzdal Samueli Nagyovi, kterému za přeložení podané petice při první cestě do Vídně neplatil, ale smluvil s ním, že peníze přinese, jakmile bude žádosti vyhověno. Na tuto sbírku přispěli obce Tasovice, Roseč, Louka, Prosetín, Brťoví, Crhov, Věstín, Vír, Polom, Hluboké, Veselí, Dalečín, MhuUnčín, Strachujov, Velký Uušín, Ubušínec, Sulkovec, Nyklovice,

Tomáš Juren začal ve svém nejbližším okolí působit nejen jako iniciator soupisů, ale především jako kantor - přední zpěvák a jako předčítatel-kazatel. Na nedělních a svátečních shromážděních, ale především na pohřbech evangelíků, kteří dosud neměli své kazatele. Díky Byl zadržen a vyšetřován kvůli kázání na pohřbu, který se konal v Novém Městě. Jakmile se na

na úřady doneslo, že konal shromáždění v nepoužívané kapli v Hlubokém, okamžitě nastalo šetření, kdo a jak se do kaple "vloupal". Ukázalo se, že klíče viselý v předsíni kostela. Další shromáždění se tam už konat nesmělo. Našlo se však místo ve stodole v Malém Ubušítku.

Prosetínští žádali, aby jim k jejich shromáždění byl propůjčen prosetínský kostel, který považovali za svůj - vždyť ho před lety vlastníma rukama stavěli. Také žádali, jestli by jako svého kazatele mohli dostat prosetínského rodáka Václava Dvořáčka, který kdysi utekl se zakázanými knihami kvůli víře z domova a žil nyní v Lipsku. Úřady však měli strach, aby evangeličtí kazatelé z Pruska nerozvrátili rakousko-uherské mocnářství tak prosetínským jejich žádosti byly odmítnuty. Aspoň něčeho však prosetínští dosáhli - bylo jim povoleno shromažďovat se ve škole. Škola byla od vydání patentu prázdná - katolický učitel, který v ní bydlel, když zjistil, že je v celé obci sám katolíkem, z Prosetína "utekl". Povolení shromažďovat se bylo vyjimečné - jinramovská náboženská komise naopak každé shromažďování zakazovala a na novoměstsku dokonce došlo k zásahům vojska.

Styky olešnických a nosislavských po vydání patentu ještě zesílily. Evangelíci z kunštátského panství začali chodit na bohoslužby do Nosislavi. Tomáš Juren ve svých pamětech uvádí, že Večeři Páně slavil po prvé v životě právě na shromáždění v Nosislavi. Olešniční evangelíci také žádali, aby nosislavský pastor směl dojíždět do Olešnice a konat tu bohoslužby. Výnosem z 11. října 1782 jim to bylo povoleno, nejdéle však na osm dní v roce.

25. listopadu 1781 napsal Josef Člupek z Olešnice do Brna ke guberniu list, v němž žádal pro evangelíky o vydání nepoužívaného kostela ve Sulkovci. Počet evangelíků xxmž odhadoval na 3000. Jeho žádost byla zamítnuta a evangelíci si tehdy zřejmě uvědomili, že si budou muset postavit na svůj vlastní náklad své vlastní modlitebny. O povolení ke stavbě a o vyměření stavebního místa žádali jako první prosetínští. V prosetínské sborové kronice o tom čtemž:

" Když se psalo v roku 1781 dne 10. měsíce srpna, zarazilo se u nás v Prosetíně ponejprv církevní shromáždění podle Zákona Páně.

1. komis císařská přijela na Kunštát 1781 roku, dne 28. měsíce prosince, v které jeden každý hospodář ze svého domu počet vydával. Opět komis přijela roku 1782 dne 16 Máje, v které jedenkaždá duše podle svého vyznání musela odpovídat a sespané jest to jeho vyznání do Protokolů!

3ti komis přijela opět na Kunštát 1782 roku dne 4tého ledna na vyměření místa domu Božího, i škola nám tehdy byla uznána pro naše dítky!

Když se psalo v roku 1782 dne 10. měsíce března dům Páně stavěti sme začali a s pomocí Boží dokonán jest v téhož léta 1782 dne 26. října.

Na tento chrám Páně společně vedený peněžitý náklad nebo vydání na rozličné materiále a řemeslníkům podle vynacházejícího rejstříka poznamenání, bylo vydáno na tehdejší dobré minci fr. 754 kr. 55. Téhož léta 1782 dne 28. října služby Boží svaté a svatá Večeře Páně v tomto našem modlitebním domě byla ponejprv vysluhována skrze dv. h. pána kazatele slova Božího tehdáž nosislavského jménem Michala Blažka zrozeného v Uhřích v městě Senici... A bylo téhož svatého dne přisluhováno při jedné službě boží sedmset padesáti duším." "

Při pročítání tohoto zápisu si s obdivem musíme uvědomit, v jak krátkém čase získali prosetínští povolení ke stavbě, potřebné peníze a hlavně jak rychle svou modlitebnu postavili. Byla samozřejmě bez věže, nízká, s dřevěnými pavlačemi uvnitř a pokrytá doškami. Byla postavena mimo hlavní cestu, na panské zahradě, patřící kdysi k prosetínské tvrzi "nad haltýřem", t.j. nad krytým pramenem vody, kam se dávalo chazít chladit mléko, a podél zahrad se vchodem od dubu, který tam stojí dodnes. Těžko si můžeme představit, jak se do ní při prvním shromáždění mohlo vejít tolik lidí.

Prosetínský kostel byl první dostavěnou evangelickou modlitebnou v širokém okolí a při bohoslužbách, které v ní konal nosislavský farář Blažek mnozí po prvé v životě přišťupovali k Večeři Páně.

"Mezitím však žádoucí domluva o postavení chrámu se stala. Obec Veselí, Hluboký, Korouvice, Malý Ubušín, potom Sulkovec a Dalečín v utvoření církve sestoupivše o to, aby dům modlitební a fara ve Veselí, jakožto ve středu církve postaveny byly, domluvu učinily a když slavná vrchnost k tomu své povolení udělala.. k stavbě přikročili, již vedl Jan Lukáš... a onen Tomáš Juren, jenž od té doby se stal učitelem veselským" - čtete ve veselské sborové kronice.

Také rozěčínští začali stavět a olešničtí svážet materiál ke stavbě.

Zachoval se nám pěkný dobový doklad toho, že že současníci počítali s tím, že celkem budou stát čtyři kostely. Je to dopis prosetínského souseda, Martina Jurena, který psal svému synu Tomášovi do Berlína zřejmě v roce 1783 toto: "Radostnou novinu Tobě oznamovat bude stranová náboženství co sme od všemohoucího Pána Boha žádali, taky sme do císařský úřadu obdrželi, že můžem podle svého svědomí Bohu sloužit a Slovo Boží dvakrát za den slyšet nám od představeného našeho

pana učitele, kterémuž jméno Salay Samuel; ten nám byl vyslanej od jasnosti císařský z uherskej krajiny od sedmihradských hranic, k vánočním svátkům přijel a nám posluhuje večeří Páně v lámání chleba a pití kalicha Páně. Pěkně kostel sme si postavili podle naší zahrady nad haltýřem; na našem kunštátském panství sou dva hotový, dva se hotoví to jest stavějí. Ve Veselí mají taky pana učitele, bratránek Tvůj za kantora při veselským panu učitelovi..."

K rychlému ukončení stavy modliteben v Prosetíně, Veselí a později i Rovečném přispělo jistě i to, že rok 1781 a 1782 byl poměrně úrodný a podle soudobých zpráv bylo tehdy poměrně lacino. I tak nově vznikající sbory byly finančně velmi zařízeny. Vždyť na př. prosetínský sbor do roku po vydání patentu musel sebrat 754 zlatých a 55 krejcarů na stavbu modlitebny, 127 zlatých a 25 krejcarů na jednání a přestěhování nového faráře- učitele, jak se tehdy říkalo. K tomu, když žádali vrchnost o povolení, aby mohli mít svého vlastního duchovního, museli se zavázat, že mu ročně budou vyplácet 250 zlatých a to vše při neztenčených platech a dávkách katolickému faráři. Jen v prvním roce svého vzniku musel prosetínský sbor sehnat přes tisíc zlatých a není divu, že nebylo ani pomyšlení na stavbu školy a fary. Čdalo se, že nebude potřeba stavět další nové budovy. Prosetínská kdysi katolická škola byla prázdná a prosetínští do ní nastěhovali rodinu svého prvního faráře.

Ale už v lednu 1783 /po necelých měsících po příchodu evangelického kazatele/, přišlo na gubernium hlášení. Olešnický katolický farář, Jan Husty, který vystřídal z trestu přeloženého Jiřího Jáchy, si stěžoval na konsistoři, že katolíci patřící k Prosetínu / a je jich prý na tři sta! / nemají žádné vyučování. Jejich školu zabrali evangelíci pro svého faráře jako faru. Na to byli prosetínští voláni do Brna ke guberniu. Proti nařčení,

že ze školy udělali faru se bránili tím, že svého faráře do školy nastěhovali z nouze, ale že ho ubytují u nějakého sedláka. Školu že však chtějí užívat pro svoje evangelické děti. Podle údajů prosetínských bylo katolických dětí v okolí sedm. Byli ochotni vyplatit okolním obcím, s nimiž měli školu společnou, peněžitou náhradu.

Na to dal krajský úřad pokyn k vyšetřování, jestli byla škola zabráná násilím. Ukázalo se, že učitel, který tam před vydáním tolerančního patentu bydlel, sám odešel a od té doby byla škola prázdná. Evangelíci ji užívali ke svým shromážděním s povolením náboženské komise. Krajský úřad dal v tomto smyslu prosetínským dobrozdání, ale poukázal na to, že škola byla prosetínským propůjčena k užívání jen do postavení modlitebny. Na to gubernium nařídilo, aby škola byla vyklizena a aby se do ní vrátil katolický učitel. Ještě v červnu 1783 prosetínští žádali, aby jejich duchovní mohl dál bydlet xxxxxxve škole, ale jejich žádost byla zamítnuta.

Na to si prosetínští ztěžovali u gubernia, že kunštátský vrchní chtěl jejich "učitele" (rozuměj faráře) vyhnat ze školy násilím a když ho bránili, že jim hrozil, že si na ně bude stěžovat jako na rebelanty a znovu prosili o postoupení školy pro jejich potřeby. Gubernium je odmítlo s poukazem, že nemají přeskakovat instanci a že se mají se svými věcmi obracet na krajský úřad a ne na gubernium.

Prosetínský farář se nakonec přece jen musel ze školy vystěhovat. Tím se ale celá záležitost neskončila. Na podzim 1785 byl kunštátský vrchní v Prosetíně a prohlížel tam vyklizenou školu, zdali by se nehodila jako obydlí pro katolického kněze! To prosetínští nečekali, že by katolická xxxxxx církev zřídila samostatnou farnost ve vesnici, která byla celá evangelická a k tomu ještě nyní, po vydání tolerančního patentu! Podle hlášení kunštátského vrchního pravili " že to nedají tak

daleko dojíti, aby v jejich obci byl umístěn katolický kněz, spíše že dojde k rebelii". Na to je vrchní dal odvést na kunštátský zámek, kde je uvrhl do vězení a dal je do želez. Hned pak se obrátil na krajského hejtmana se žádostí na odeslání vojska do Prosetína. Proti tomu se postavilo gubernium. Sdělilo vrchnímu, že věci nemá brát tak vážně a že to prosetínští ani tak zle nemysleli, uvrhnutí do vězení a spoutání do želez že bylo předčasné a posláním vojska by se lid ještě více rozčílil. Podle nařízení gubernia vrchní tedy prosetínské z vězení propustil.

V témže roce byla v Prosetíně zřízena samostatná katolická farnost a do Prosetína se nastěhoval první katolický farář. Bydlel v prosetínské škole.

Od konce roku 1782 působil v Prosetíně první evangelický duchovní Samuel Salai. Prosetínští si ho svými vlastními silami (nejvíce jim zřejmě pomohl Řehoř Jakubec svými známostmi ve Vídni) sehnali a draze zaplatili jeho přestěhování a teď si ho z vlastních prostředků vydržovali. Od bělohorských dob byli prosetínští bez vlastního faráře, olešnický katolický farář do Prosetína přicházel, aby slídil po knihách, nebo honil lidi do kostela bičem. Jak dlouho se prosetínští skutečně mohli radovat z vydaného Tolerančního patentu? Ještě že stačili postavit kostel dříve, než se úřady z prvního ohromení vzpamatovaly. Ale jakmile si přistěhovali svého prvního faráře, tak to již začalo - neustálé popotahování na úřady, zásahy úřadů, zasahování do jejich vlastních věcí a záležitostí. Šikanování jejich předáků. Nastěhování katolického faráře do Prosetína mělo prosetínským denně připomínat, že ve své obci nejsou sami svoji, že jsou jen vrchností jako evangelíci trpění!

Po kratičkém uvolnění v roce vydání tolerančního patentu, v roce 1781 a snad i ¹⁷⁸² dva, rychle se vše vracelo do starých kolejí nesvobody. Prosetínští to znali, ale zamysleli se, jak asi

bylo onomu prvnímu evangelickému kazateli, panu Samueli Salai, který se přestěhoval až od sedmihradských hranic a byl rodem Maďar.

"Těžkost, která mně takové veliké obtížení působila, byla, že já z takové krajiny k Vám se dostal, která ani řečí ani obyčeji ani právem zdejšího národa se nesrovnává. Teprv tu jsem se musel řečí toho národa, kterému jsem evangelium kázati měl, učiti, teprv tu obyčejům a právům národu tohoto přivyknouti. Žádný nevěří, kdo to nezkusil, vy aspoň věděti nemůžete, jak velikou práci nám to dávalo, jen jedno kázání tou řečí, kterou jsme neznali, vyhotoviti. Jistě zřídka se kdy státi mohlo, abych já před jedenáctou hodinou k spaní se mohl uložit, vždycky jsem musel se strachovati, abych se svým kázáním na neděli mohl hotov býti; uhercky myslit, česky psát, to nebyla pro mne žádná malá práce, jednak proto, že hrubě žádné pomoci nemohl jsem míti, žádné knihy, kterými bych si mohl pomáhati, jednak ale proto, že uherská řeč s českou řečí nemá dokonce žádné srovnalosti. Ale nejen to dělalo mně zle, že jsem české řeči byl nepovědom, nýbrž i to, že zdejší právům, zdejší obyčejům nepřivykli jsme, v zebn svobodě jsme byli živi, tak řkouc beze všech zákonů, a tu poddanosti musel jsem přivykat, jiné obyčeje, jiné způsoby na se bráti." Tyto řádky napsal Mojžíš z Tardy, jiný maďarský kazatel z toleranční doby. Zkušenosti Samuele Salai v Prosetíně byly však jistě obdobné. Především ~~z poddanosti musel jsem přivykat~~ musel přivykat "poddanosti". Měsíc po nastěhování do Proseína už přišlo udání, že bydlí neprávem ve škole. I když ho prosetínští bránili a snažili se jednáním na úřadech a žádostmi a nakonec i osobním zastáním mu vymoci slušné bydlení, nakonec se ze školy odstěhovat musel a bydlel s největší pravděpodobností v pozdější kovárně, chalupě č. 37.

V nejstarším zápise prosetínské sborové kroniky /z roku 1826/ nenajdeme ani nejmenší zmínku o těžkostech prvního faráře.

Je tam jen tento zápis:

" Ještě toho léta 1782 psali jsme o kazatele Slova Božího do Vídně, panu agentovi, pan agent pak do Uher pánu superintendentovi Miškoľskému, který dal známost panu Samueli Ssalai: že jest potřeba kazatele do Moravy panství kušátského do Prosetína. On tedy... k nám za kazatele slova Božího toho léta Páně dne 14ho měsíce prosince přijel" a dále

"Když se jmenovaný první kazatel církve prosetínské dv.h. pán Samuel Ssalai roku 1782 dne 20ho prosince zprávy církevní ujal, řád církevní zřídil, když starších ustanovil atd. tehdaž i církev rovečinská jako filiální k církvi prosetínské jako mateřská se přivtělila, kamž každou třetí neděli Páně kazatel ke konání služeb Božích dojížděl. Podobně i olešničtí filiatelisti, kteří od počátku sami pro sebe chrám stavěti a kazatele sobě povolati všemožně se snažili, však ale z příčiny rozličné nesrovnalé nestejnosti toho dosáhnouti nemohouce, přisluhování kazatele prosetínského -které u nich toliko v obecním domě konané bylo - do jistého času, dokud jim takové vyšším úřadem zakázáno nebylo, užívali.

Tyto tedy z třech kolatur záležející církev prosetínská, rovečinská a olešnická, pod zprávou a služebností jednoho jmenovaného kazatele ...od roku 1782 až do roku 1786...stáli."

Po čtyřech letech působení v prosetínském sboru Samuel Ssalai přijal pozvání javornického sboru a odešel tam. V Javorníku působil 26 let a prožil tam těžká léta neúrody, války, drahoty a finančního krachu. Odchodem z Prosetína si nepomohl od chudoby, která byla v tolerančních sborech všude. Podle javornické sborové kroniky to byl člověk tichý, snášenlivý a snad až příliš měkký. Z Prosetína od šel do roka po tom, co se sem na zásah úřadů přistěhoval katolický farář.

Zřejmě nevydržel napjaté ovzduší, které díky neustálým zásahům vrchnosti zvláště po přetáhování katolického faráře do prosetínské školy zavládlo.

V "horním" kostele, který prosetínští odjakživa považovali za svůj, začalo pravidelné vysluhování mše, za katolickým farářem musel každý evangelík před každým křtem, svatbou a pohřben, jen katolické matriky měly úřední platnost a katolickému faráři se odváděla povinná štola jako dříve.

Ještě že si prosetínští v prvním nadšení postavili svou modlitebnu. Po čtyřech letech tu stáli finančně vyčerpaní bez faráře, bez fary, bez ~~Takéxxxnxxxngalickýxnxěitx~~
~~dxnxkklasšxSlavákxxxkeryxpříšnkxxxnxxxk782xnxnxkxnxktxndšel.~~
Neustále šikanování a popotahování od úřadů a vnitřně zeslabení rozchodem s olešnickými, kteří těžko nesli, že prosetínští mají postaven svůj kostel, zatímco žádost olešnických o modlitebnu byla znova a znova zamítána.

Z protokolu kunštátské náboženské komise se dozvídáme, že v roce 1782 bylo Řehořovi Jakubcovi 52 let. Měl o šestnáct let mladší ženu Barboru a dvě dcery - dvacetiletou Verunu /zřejmě z prvního manželství/ a třináctiletou Marinu. Byl o dvacet let starší než Tomáš Juren, který byl vlastně jeho žákem.

Tak jako Tomáš Juren, zanechal i Řehoř Jakubec po sobě své zápisky, v nichž vylíčil své cesty do Vídně, slyšení u císaře, výslechy na kunštátském zámku a brněnském guberniu. Kde tyto jeho zápisky jsou? Citáty z nich se objevují porůznu v nejrůznější literatuře a pozdějším zpracování. Jsou však mezi nimi nesrovnalosti.

Tak František Bednář uvádí, že podle soukromé kroniky v Olešnici při audienci císař Josef "si dal podrobně vyložití, jaký jest názor Jakubcův na Večeři Páně a skončil o tom rozmluvu upozorněním, že jest tedy Jakubec reformovaný. Tázal se dále, ve kterých vesnicích kunštátského panství bydlí evangelíci, o nichž se Jakubec zmiňoval. Jejich poloha prý mu byla ukázána na prstech ruky. Josef dal si naznačiti, kde jest Olešnice, kde Prosetín, z okolních panství pak Veselí, Dalečín a Jiramov. Znovu se tázal, kde leží Olešnice a skončil rozmluvu kříslovy, že Jakubec může jíti domů a sděliti svým přátelům, že budou mít v Olešnici kostel."

Podle Památní listiny stavby evangelického chrámu v Olešnici roku 1860, která byla uložena do základního kamene a zapsána v olešnické sborové kronice, až po vydání Tolerančního patentu "ihned se vypravil z Olešnice k samému císaři pánu Řehoř Jakubec s písemnou prosbou, aby v Olešnici směl být dům modlitební vystavěn. Připuštěn jsa k audienci, císař Pán se jej ptal, jak mnoho evangelických familií neb

duší se v Olešnici a v okolí vynachází a jak daleko od Olešnice Prosetín a Rovečín ležejí? On počet familií a duší pověděl a na druhou otázku prý v ohledu totiž na položení a vzdálenost těch míst a obcí, ~~k patrnějšímu toho vyobrazení, u levé své ruky tři prsty pozdvihl a na nich místost a vzdálenost těch obcí, k patrnějšímu toho vyobrazení, u levé své ruky tři prsty pozdvihl a na nich místnost a vzdálenost těch obcí vysvětloval.~~ Císař Pán vyrozuměje tomu, též svým prstem klepaje na jeho prostřední prst zdvižený, pravil: Tak tedy tuto, totiž v Olešnici bude modlitební dům a duchovní pastýř a ty dvě obce budou připojena sem."

Je beze sporu, že Řehoř Jakubec byl v roce 1781 ve Vídni dvakrát. Po první s peticí, kterou mu Samuel Nagy přeložil a tu pak osobně odevzdal císaři a při tom s ním hovořil. ~~Řehoř~~ Po druhé nesl Samueli Nagymu slíbené peníze. Byl však opět přijat císařem? Že by dvakrát mluvil s císařem o tomtéž? totiž o evangelících v okolí Olešnice a postavení kostela v Olešnici?

Ve zmíněné památní listině olešnického kostela se dále píše: "Olešničtí evangelíci na tuto milostivou odpověď Jeho Jasnosti císaře Pána se spoléhajíce a odvolávajíce, počali hned jakoby právně od Prosetína a Rovečina žádati, aby jim k vystavění chrámu a jiných společných staveb nápomocni byli. Tito ale, majíce sami určený počet duší a spolu i větší zá - možnosti, jen sami o sebe pečovali a po dosažení vyššího povolení.. své vlastní modlitební domy sobě, na újmu olešnických vystavěli. Olešničtí takto opuštěni, neměvše sami předepsaný počet familií a duší ve svém snažném předsevzetí zaraženi byli - ačkoli již i kamení a jiný materiál ke stavbě chrámové na místě, od horlivého ouda Josefa Pelíška č.č. 36 k tomu darovaném, shromážděn byl ..."

Olešnický kostel nakonec byl postaven, ale až v roce 1860 a památní listina byla napsána v téže roce. Je to tedy zápis velmi pozdní a velmi nepřesný.

Když Řehoř Jakubec 5.zářím 1781 podával císaři jménem olešnických evangelíků žádost o náboženskou svobodu, pak císařův vzkaz: Vyřiďte svým, že v Olešnici bude stát kostel! znamenal především slib, že žádost o náboženskou svobodu bude kladně vyřízena. Jakubec při výslechu na ^{7/}kuštátském zámku v červnu 1781 ještě před svou cestou do Vídně prohlásil, že na kuštátském panství je několik tisíc evangelíků. Po vydání patentu a prvních součtech uváděl olešnický Eliášek v žádosti o sulkovecký kostel, že je v okolí na tři tisíce evangelíků. Tento vysoký počet opravňoval podle tolerančního patentu žádat nejméně o tři kostely. Z dopisu Martina Jurena z roku 1783 víme nepochybně, že evangelíci, kteří v té době měli postavený kostel v Prosetíně a ve Veselí, počítali s tím, že se dostaví ještě kostel v Rovečíně a Olešnici. Evangelíci v Prosetíně, Veselí a Rovečném přece nechtěli svojí stavbou znemožnit stavbu kostela v Olešnici. Jisté ale je, že proto, že podali žádost hned a začali se stavbou hned, stavbu dokončili.

Řehoř Jakubec však viděl dál. Viděl, jak neúnosně těžkým břemenem pro vznikající sbory bude ne postavení modliteben, ale vydržování duchovních z vlastních prostředků při neztenčené povinnosti dál platit katolické církvi. Místo aby se staral o písemné povolení na stavbu modlitebny v Olešnici, začal složité a těžké jednání o zrušení platů evangelíků katolické církvi. Spojil se v tom s veselským duchovním Elekem, a radil se o tom ve Vídni se Samuelem Nagym a navázal styky s přešpurským právníkem Talfym. S veselskými byl kvůli tomu, pokud víme, ^{7/}třikrát ve Vídni. Přinesli si odtud patent o zrušení křestní štoly a rozšířili ho mezi lidmi. Lidé stejně

nemohli pochopit, proč nyní, když platí vlastnímu faráři, mají ještě platit katolickému a bylo kvůli tomu řada spřů a vyšetřování. Tak na příklad Zasovičtí odmítali platit faráři v Černovicích, katolický farář v Olešnici si žtěžoval, že prosetínští evangelíci proň neposílají povoz (což byla jejich povinnost od roku 1714) a Rovečínští mu nedávají sádko.

Jakubcem rozšířený patent o zrušení křestní štoly vzbudil veliký rozruch a evangelíkům už už se zdálo, že je to první krok k odstranění všech dávek katolickému faráři. Ukázalo se však, že patent byl vydán pouze pro rakouské země. Řehoř Jakubec byl žalován jako "původce všech zlostí v tanní krajině". Ani to ho neodradilo a 26.srpna 1783 žádali všichni moravští nekatolíci od Josefa II o zrušení platů katolickým farám. 22.září byla jejich žádost guberniem zamítnuta.

V zápětí na to požádal veselský farář Elek z rodinných důvodů o dovolení zajet do Sedmíhrad, odkud pocházel a už se do Veselí nevrátil. Zřejmě ze strachu před úřady ujel.

V téže době, 24.srpna 1783 podali olešničtí teprve u vrchnosti žádost o povolení postavit si v Olešnici kostel a faru. Jako staveniště navrhovali místo, kde dříve stál česko-bratrský evangelický sbor. Jejich žádost byla odmítnuta s poukazem na jejich malý počet a nedostatečné finanční možnosti

Rok po tom, 27.srpna 1784 žádali opět. Tentokrát aby jim byl vydán filiální kostel sv.Mikuláše v Olešnici. Svou žádost odůvodňovali tvrzením, že při stavbě tohoto kostela, před šedesáti lety bylo použito stavebního materiálu z bývalého česko-bratrského domu. Ani této žádosti nebylo vyhověno.

Až najednou, v roce 1786 chtěli úřady olešnickým vyhov
Za jakých však okolností a na jakých podmínkách

Prosetínský evangelický duchovní, který se musel vystěhovat z tamní školy a uvolnit tak místo pro katolického faráře, neměl v Prosetíně kde bydlet. Prosetínští žádali o povolení ke stavbě fary a tu xxxáá 4. září 1786 gubernium rozhodlo, že podobně jako katolíci mají mít i evangelíci faru v Olešnici a Prosetín a Rovečín se mají stát olešnickými filiálkami. Olešnickým najednou, přes jejich malý počet bylo povoleno si svým nákladem postavit modlitebnu, farní budova se měla stavět nákladem všech tří farností. Takovéto rozhodnutí evangelíci ani v Prosetíně ani v Olešnici nečekali!

Do čtrnácti dnů, 21. září se prosetínský první evangelický duchovní z Prosetína odstěhoval. Prosetínští a rovečínští odmítli přispět olešnickým na stavbu fary a olešničtí, ačkoli teď měli v ruce povolení ke stavbě modlitebny, stavět nezačali. V téže roce, 22. listopadu 1786 ve věku šedesáti let zemřel Řehoř Jakubec. Podle matričního zápisu ho pohřbíval "lid". Zemřel v době, kdy prosetínští, olešničtí i rovečínští byli bez faráře.

Smrt Řehoře Jakubce musela být těžkým otřesem pro všechny. Byl předákem všech. Byl nejen sečtělý, vzdělaný, ale měl své názory samostatně promyšleny, jak s vědčí i těch několik zápisů jeho rozhovorů, které máme. Byl zřejmě velmi trefný, vtipný a pohotový a rozhovor s ním udělal nesporně na císaře Josefa silný dojem. Největší úctu vzbuzuje jeho neúspěšné jednání ^{takžka dvouleté} jednání o zrušení platů katolickým farám. Jak málo o něm víme! Jak bylo však prozíravé a vyjimečné v době, kdy ostatní se tak cele soustředili na budování vlastních sborů, modliteben a far bez jakéhokoli výhledu, co bude dál.

Povolení gubernia, stavět v Olešnici vlastní kostel a ^{které} faru ^vpřišlo dva měsíce před jeho smrtí, jako by bylo výsměchem

všech jeho snah. Úřední povolení, o které olešničtí tolik stáli, bylo dáno jen proto, aby posílilo posici nově dosazeného katolického faráře v Prosetíně, podrazilo nohy prosetínským a rozešťvalo evangelíky v Prosetíně, Rovečíně a Olešnici navzájem. Podle toho, že olešničtí, akž ačkoli měli povolení v ruce a přece stavět nezačali, ~~skxxxxmezažxxx~~ se zdá, že olešničtí tehdy viděli, o jaký podraz jde, co tím úřady vzposledu sledují.

Památní listina stavby chrámu Páně v Olešnici z roku 1860 však ukazuje, jak časem se tato lež uchytila - že totiž kvůli prosetínským si nemohli olešničtí hned po vydání patentu postavit kostel. Kdo povolení ke stavbě modlíbny v Prosetíně v roce 1782 dal, ale v roce 1783 v Olešnici už nedal? Kdo povolení ke stavbě fary v roce 1785 v Prosetíně nedal ale v roce 1786 v Olešnici dal? Postup úřadů byl velmi promyšlený a katolická církev dávala rok po roce víc a více evangelíkům najevo, že ona je tu církví vládnoucí a oni jsou jen trpěni.

Nakonec otázku: Kdo ví, jestli úřady nechtěli dát povolení modlitebny v Olešnici právě proto, že se báli vlivu olešnických evangelíků. Byli příliš iniciativní, příliš důslední ve vymáhání práv, nedali se odradit neúspěchem, vždy znova a znova žádali, nebáli se hnát věci na nejvyšší místa, Kolikrát byl Řehoř Jakubec zadržán, vyslýchán, převoláván na úřady, a stále nedával pokoj. "máx Pro úřady "původce všech zlostí v tamnější krajině", pro ostatní neúnavný a statečný zastánce práva ostatních. Kdy se mu v církvi, odd kterou nelitoval námahy a cest, dostane aspoň sebemenšího uznání?

O době předtoleranční i potoleranční zachovalo se nám cenné svědectví v "Pamětech kantora Tomáše Jurna", které podle rukopisu vydal v roce 1904 ředitel měšťanské školy v Čáslavi, Kliment Černák. Později části Jurnova rukopisu zpracoval řídící učitel Votava ve spisku "Vítochov-Vír a okolí." Nejnověji se o něm dočteme v článku Leopolda Mazáče: Tomáš Juren a Komenského Labyrint světa, otištěném v časopisu Z kralické tvrze IV, 1970.

Tomáš Juren se narodil roku 1750, byl prosetínským rodákem a žákem Řehoře Jakubce. V devatenácti letech se stal katolickým kantorem ve Sulkovci, byl pro podezření ze čtení zapovězených knih a opisování modliteb vězněn a vylýchán v Olešnici a po nějakém čase propuštěn z kantořiny. Tehdy by se byl rád vrátil a usadil v Prosetíně. Ale nebylo mu to dovoleno - vrchností nebo rychtářem? Odešel do Malého Ubušínka a živil se jak se dalo - krejčovstvím, vázáním a opisováním knih, muzikou, učil děti číst a psát. Byl velikým sběratelem knih, vydal se pro ně několikrát i za hranice, do Žitavy a Bratislavy. Byl v neustálém podezření u katolického kneze, s nímž měl řadu střetnutí a potýček. Mnohkráte byl zbit. Celý životopis je propleten líčením ^{ny} je podivuhodnějších snů a příhod a jejich výklad je proložen biblickými úvahami. Byl zřejmě pod silným vlivem četby knih Komenského, jichž měl ve své sbírce celou řadu. Snad nejvzácnější z nich bylo 1. vydání Labyrintu světa z roku 1631, vtištěném v polském Lešně. V této knize na prázdném listu je rukou připsán krátký zápis o životě Komenského, který zřejmě pochází ještě z doby života Komenského. Pod ním je Jurenův přepis.

"Tato kniha koupena jest od Karla Maršálka z Prosetína ten čas kantora v Černovicích, byla jest za 9 kr. Anno 1769 toho času, když jsem v Sulkovci katolickým kantorem zůstával. Kteroužto knihu bývalý tam v Sulkovci kněz Jan Linhart ode mně vypůjčil a oplatit mně ji nechtěl, až ale za osm let já jsem sobě zase ji od něj vypůjčil a jakožto mou vlastní sobě zanechal. An 1802. Thomas Juren."

Tomáš Juren byl podle vlastních slov "obzvláštním milovníkem knih" a stojí za povšimnutí, kolik jich měl. Ve svém životopise je sepsal a stojí za povšimnutí i soupis, co se z jeho sbírky po letech dochovalo. O své práci v době vydání Tolerančního patentu v Ubušínku, Polomi, Hlubokém, Sulkovci a později ve Veselí píše velmi stručně. Po deseti letech působnosti byl ve svých dvaadvaceti letech z místa evangelického kantora vyhozen. Tehdy doslova neměl už podruhé v životě, kde by s celou svou rodinou hlavu složil.

Životopis Tomáše Jurna patří do prosetínské historie. Tomáš Juren byl členem širší rodiny Jurenovy z Prosetína, i když on sám odešel z Prosetína velmi mlád a přicházel tam později už jen příležitostně. Byl synovcem Martina Jurena, který se jako první veřejně přiznal ke svému přesvědčení ještě před vydáním patentu, který byl iniciátorem prvních veřejných shromáždění v prosetínském "horním" kostele a který, podle ústní tradice, po vydání patentu pronesl pod dubem řeč, po níž se prosetínský sbor založil. Tomáš Juren byl bratrancem Martina Jurena mladšího, ~~členem~~ prosetínského staršího v prvním staršovstvu sboru. Vedle životopisu Tomáše Jurna jsou tři dopisy, psané Martinem Jurnem /první otcem, druhé dva synem/ jediné ~~zbylé~~ dokumenty z toleranční doby, psané členy nově vznikajících sborů, psané evangelíky.

Paměti kantora Tomáše Jurna. 1750-1827

V kraji brněnském na panství kunštátském v obci a dědině Prosetíně za starodávných časů grunt neb místo Jurnovo bejvalo buďto nějakou tvrzí nebo nějakým slovatným dvorem. Poněvadž toho gruntu sou rozděleni dva gruntové a také staré zdi a zbořeniny toho dostatečně dokaují. ~~xxxxxxxx~~ (Na základě kdysi prosetínské tvrze stojí dodnes usedlosti č. 23 a 25- kdysi Jurnovo) Žalm CII, 27

Moji milí předkové...pocházeli z rodu Štěpánkového. Dostal se rod na jmenované místo Jurnovo. A ti moji předkové byli náboženství evangelického. Poněvadž já z toho rodu až dosavad mám starožitnou knihu, totiž kancionál náboženství evangelicko-bratrského, pozůstalý po Matouši Jurnovi, bratrovi Martina Jurna, dědečka mého. Kterýžto on Martin Juren narozen byl roku 1692. A ten byl otec Pavla Jurna, otce mého a byl živ 73 léta. Synové jeho tito sou byli: Pavel, Martin, Tomáš, Josef, Rozina dcera. Žalm XC, 3

O narození mých rodičů. Můj milý otec Pavel Juren narozen byl roku Páně 1720 a potom pak v své dospělosti, totiž roku Páně 1745 vstoupil do stavu manželského, ku kterému stavu vzal sobě Marynu, vlastní pozůstalou dceru po Václavu Jadrným z dědiny Tasovic a to byla moje milá mateř, která byla narozena r. Páně 1728. ...Potom pak můj otec doslať se na selský grunt, který zůstl po Matouši Štěpánkovi a ten vystavěn byl v roce 1746. Moji bratří byli: Jan, Pavel a já jsem mezi nimi prostřední a potom ještě z druhého manželství bratr Josef.

Narozený sem roku Páně 1750 dne třicátého měsíce listopadu. Planetní znamení nebeské mé jest střelec... a planeta má jest Jupiter. Obloha nebeská dala mi Complexi, to jest vtip a paněť.

Pokřtěný sem byl od p.pátera Matěje Majera, p.faraře olešnického, v chrámu olešnickém. Můj otec seslký grunt zanechal i k svému otci se odstěhoval r. 1754.

Já jsem se učil číst a psát r. 1757 a také sem se naučil počtům a muzice. Povyrostouce pak já do třináctého roku, totiž 1767 dne 7.ledna daný sem byl do učení řemesla krejčířského k Řehořovi Jakubcovi, ten čas kantoru Prosetínskému. Můj milý otec vystavěl sobě chalupu roku Páně 1766....

Dostal sem se za katolického kantora ke knězi Janu Linhartovi do dědiny Sulkovice. Léta Páně 1769, 1. máje Žalm CVIII.

Roku 1771 nastalo veliké draho, hlad a mor. Lidé ten čas hladem mřeli, takže sme tam v Sulkovci tři i čtyři funusy za jeden den mívali, a to trvalo dvě léta. A já sem skrz ten drahý čas samým kupovaným chlebem a ničím jinším živ nebyl. I to se mě párkrát trefilo, že sem sobě s posledními penězi pro chléb šel a nežli sem ten chléb za poslední peníz užil, zas mě Pán Bůh jinšíma penězi opatřil. A byl ten čas tak malý chléb, že sem já ho na jedenkrát za dva groše aneb za sedm krejcarů snědl a za dvanáct groší kupovaného chleba v kabeli sem přinášel.

Roku Páně 1773 čekali na mne s holema v noční chvíli ažxale deset rozlobených jonáků. Dostal jsem nahodou Manuál-ník do rukou, v kterémž sem k svému potěšení rád, však ale sám většinou v lese nebo někde na poli čítával.

První půba (zkouška). Když roku Páně 1773 dne 13. čerence přišlo z Olešnice písmo, abych se tam na faru před

před misionára a před jiné kněze postavil a tam mne naexaminovali a pro nějaké psaní modlitby do pout a do arestu dali a mne poutana a s řetězem na nohy spjeli a k Tomášovi Procházkovi z Prosetíně připjali a tam jeden tejdén nechali. A potom...když se mne dost zepnutého poutami z žaláře do fary navodili a naexaminovali a v matrice mně mé léta vyhledali, potom mně propustili. A tu jsem já u kněží jejich víru a lásku jich ztratil, ať však ale předce mě tím jejich kantorem nechali.

Já pak ale strachem předěšený a pro evangélické písmo přehnaný, polepšil sem se tak, jestli sem čítával písmo svaté před tím, čítával sem potom zas, až sem potom sám..takovou knížku "Jádro Písma sv." Jezobitům do města Bystrého zanést musel, kteráž knížka byla ze Sulkovce Dvořákova.

Ke stavu manželskému zvláštním řízením Božím sem se oblébil a vyvolil a s povolením jejich milých přátel za svou milou manželku obdržel P.P Terezii, vlastní pozůstalou dceru po Josefu Summovi z dědiny Nedvězíčka. Narodena byla r.Páně 1754 a křtěna jest byla v chrámu bysterském od p.pátera Matěje Lešky a její mateř se jmenovala Anna rozená Jílkova z dědiny Sulkovce. Poněvadž pak jí její rodičové brzo umřeli a ona malá odnešena k svému strejci k Jiříkovi Jilkovi za schovanku do dědiny Hlubokého totiž r.Páně 1758.A tam do svého dospělého věku vychována byla.

Vstoupil jsem do stavu manželského 1774 den 25.ledna. Copulaci sem měl v chrámu Páně sulkoveckém; copuliroval nás kněz Jan Linhart. A tu mně dle předpovědění sv.řavla všeliké trápení mého těla následovati začalo, když jsem hne

toho roku 1774 dne 2.června od toho kněze Jana Linharta velikou ránu do hlavy pro málo nebo pro nic dostal, když oh kněz jednoho chlapa navedl, aby mne zbil a jestliže já k němu knězovi přijdu na žalobu, on že mě ze služby vypoví, kterýžto chlap na mne dne 2.října před Sulkovci čekal a mně ale asi čtyři rány přes hlavu dal.

Druhá průba. Vypovězený jsem byl ze školy a ze služby kantorské roku Páně 1774 dne 9.října v neděli o nešpoře a dána mně, zlořené paměti hodná, příčina ta: Když lidí v kostele nebylo o nešporním čase, aby dle jejich katolického obyčeje růženec říkali a já jsem jej podle své povinnosti sám říkati musel, on má ten jmenovaný kněz po nešpoře předvolal a že není dovolené mně samotnému růženec říkati - příčinu takovou mně dal a mne vypověděl. Potom taky, že já katolickým kantorem bejt nemůžu, protože jsem lutryán.

A tak jsouce já s mou manželkou ze školy vypovězený, co činit a kam se dít nevědouce, tu by mohl každý pomyslit, jak nám mladým lidem žokolo našeho srdce bylo, to byla ouzkost, u našich nepřátel posměch a radost.

Obrátil sem se do své rodné dědiny, do Prosetína, a ačkoli tam osm chalup prázdných bylo, kvgrtýra nám dáti nechtěli.

Až potom v tom roce 1774 dne 16.listopadu odstěhoval jsem se do dědiny "alého Ubušina, Matěje Jiříka do jeho starěj pustěj chalupy. A tam sem řemesla krejčířského a spravování a vázání knih, též i také muziky hleděl a dítky z několika dědin číst a psát učil.

Roku Páně 1776 dne 30 června o půlnoci narodil se mně syn a potom na den Ignatia t.j.31.června v Sulkovském chrámu Páně od kněze Jana Linharta pokřtěn jest Ignác. A stalo se toho dne veliké zatmění na měsíci večer.

Má cesta do Žitavy města. A toho roku dne 24. září vydal sem se beze všech vysvědčení aneb pasů do saského města Žitavy, kdežto sem předtím nikdy ani dvě míle na tu stranu nebyl. A šel tam sobě skoro naschvál po evangelické modlitby totiž "Jádro všech modliteb". A vyšel sem na tu cestu v úterý v poledne a v pátek po poledni přišel sem šťastně do Žitavy a hned na druhý den v sobotu těch jmenovaných modliteb jsem u knihohadlířů tam hledal, ale ono jich nebylo. Až sem k Horákovi, knihohadlíři přišel a ten toliko jedny měl a ty a takové mně za jeden rýnský prodal xxxxx a já sem od něj koupil čtyři kousky písma. A jdouce od něho sešel sem se s P. učitelem neb kazatelem evangelickým českým. On se mne vyptával, zdaleka-li sem a co tu v Žitavě pohledávám. A sem já jemu povídal, že sem z Moravy a že sem sobě pro evangelické knížky přišel. A tu on zase, že sem smělý a že s tím sám tam odtud neprojdou, a aby mě s tím ještě někde nechytili a do arestu nedali. Tu sem já se ulkl a co činit mám nevědouc, odešel jsem od něj smutný. A přijda do kvartýru, v kterém sem tam na ten čas zůstával a jak to se mnou bude, se strachem sem považoval. Ale aj, té chvíle v sobotu na večír, když sem já nejsmutnější byl, přišel tam nějaký hodný, veliký a mladý člověk a ten byl z Čech. Tu se jemu tam všichni velice divili, že tam sám přišel a že bez kamarádů sám a ještě na neděli v noci že přišel, poněvadž to ještě nikdy nedokázal. Ale on odpověděl, že sám Bůh ví, co to má bejt, že jej pořád jen jeho mysl nutila, aby tam šel a že žádným způsobem se své mysli ubránit nemohl. A tak s tím člověkem já sem z Žitavy v neděli v noci šťastně přes lesy a přes hranice, ale však ne bez velikého strachu přešel ... ten člověk byl, jak se mně přiznal, katolík, ale hodný člověk. A potom, když sme se rozcházeťi spolu měli, on mně dával

radu a naučení, kudy mám jít a jak se mám na nebezpečných místech chovati a to mé písmo, poněvadž to byly malé kousky, zastrkal mně pak na paže do rukávů. Pak sme se spolu rozešli a já sem šťastně s mými modlitbami dne 2. října ze Žitavy přišel. Žalm XCI.

Dále pak jednoho času a roku byl sem skutečně velice nemocný, takže sem sebou ani hnouti nemohl, ššak ale to dlouho netrvalo, jen toliko asi tři dny. Na to sem já v té mé nemoci jednoho večera usnul a v tom spaní se mně zdálo, že ke mně přišel bohabojný muž sv. Job a ukázal se mně tak velmi a hrozně nežitovitý a vředovitý. A tu já sem se zřetelně a patrně v tom snu na něj podíval, že až dosavad pamatuji a do smrti své pamatovati budu, jaký byl a podívaje, ze spaní se s užasnutím procitl. A hle, již sem na sobě docela žádné nemoci necítil, ale dokonale a skutečně ode vší té nemoci uzdravený sem byl. Tento sen jistě od Pána Boha požehnaný byl, poněvadž mně k dobrému zdraví posloužil.

Roku Páně 1778 v říjnu byl jsem v městě Prešpurku pro evangelické knížky, kterýchž sem tam odtud ale však se strachem za dvanáct rýnských přinesl a šťastně jsem se zase navrátil.

V ty časy sem vyznal evangelických kněh.

Veliká ochrana Boží. Roku Páně 1781 dne 2. ledna v neděli o třech hodinách po poledni přišel na mě do mého kvartýru ze Sulkovce kněz Jan Linhart a mně mé knihy, kterýchž jsem na kolika místech dost měl, pobrat chtěl. Kteréžto ten čas špatně byly poschovávány, jen toliko takto: v kuchyni plná truhlice kněh, která na prostřed kuchyně na zemi stála. Potom v posteli pod peřinami byly asi čtyři kusy. Item na stropě ve spižírni mezi pecnami chleba jedna hrubá, psaná Pavla Jílka kniha, jak chléb štorcem stál, tak mezi ním stála. Na římsy všeliké evangelické, dosti kněžím ten čas odborné spisov a psané písně byly.

A když on tam přišel, má manželka modlitby "Jádro modliteb" (ty, jakž o nich výše stojí) v rukou držela a je ani nevěda, co strachem dělá, neschovala. A já sem právě v tu chvíli doma nebyl, u rychtáře sem se bavil. A tož mně oznámeno, že kněz u mne písma hledat bude, tu já rychle k mému kvartýru běžím a přivěhna k němu, takto sem k Hospodinu Bohu v svém srdci i oustně řekl: Ach, Hospodine, ostříhej a zachovej mne.

A tu sem přišel a toho jistého přítele, který o mně zle smejšlel, přivítal sem a on mně oznámil, že on u mne chce knihy hledat a já, aby sobě hledal, řekl jsem. On pak nejprv v římse hromadu psaných spisů, mezi nima všelijaké jemu protivné byly, na stůl snesl a mezi nima se přebíral a všechno v rukou měl, nic pro sebe nenašel. Za druhé přistoupil k posteli, kde knihy byly; peřinu na nich, pod kterou byly, pozdvihl, a on nic neviděl. Za třetí do kuchyně, kde knihy byly, on vešel a tu pravil, že on také musí na strpp se podívat a tak šel, všechno všudy v trhlácn, kde knihy nebyly, shledal a zhraboval- Potom přišel k tej špižírně, jak jest oznámeno, kde ten chléb zůstával, ji otevřel a po tom chlebě a po tej již svrchu oznámené knize rukou šmatal a "to jest chléb, to jest chléb" povídal a tej knihy neviděl. A potom zase okolo chalupy a v chlévě všecko nadarmo hledal, nic nenašel a tu neviděl a zase prázdný a na knihy hladový odejíti pryč musel, a já sem dost knih měl.

Žalm CXVI.

Začátek náboženství. Roku Páně 1781 dne 21.října v neděli po poledni začal sem v dědině Hlubokým v katolické kapli první evangelické náboženství křesťanské shromáždění.

Evangelické náboženství dovolené a helvetské a též i řecké v císařských-kralovských zemích od slavně v ten čas panujícího p.pana Josefa II. císaře dobrého. Roku Páně 1781 dne 27.října na to jest byl patant neb cirkulář v markrabství Moravském pod tím datem vydaný.

Průba. A já pak, poněvadž jsem před tím býval katolickým kantorem a evangelický pořádek z knih a agend sem také dobře povědomost měl, pohřby mrtvých evangelíků sem konal a je do zahrad na na pola s velkým lidu shromážděním na kolika panstvích pochovával.

A jedenkrát sem takový pohřeb roku 1782 v Novém Městě konal, kdežto sme v velikém počtu lidu jisté něštky na pole mrtvé tělo pochovávali. A když pak po funusi bylo, tož městský posel s vojákama mne hledali a mne jako nějakého zločince jali a s posměchem po městě vedli. Tu jeden ke mně: "Ha, milostivý pane" pravil. A druhý zase voják: "Ne tak, ale musíme jemu dvojí cti hodný pane říkat" povídal a s tím posměchem mne k radhouzu vedli a mne do arestu dali a tam mě několik dní nechali, a když se mne dost naexaminovali, na to, o čem sem nevěděl, se otazovali. Žalm 35, 11. A to takto: Že jestli to pravda, že na každém takovém pohřbu prostřu na stůl šátek a že řeknu: Ej, duše křesťanská, nelituj dáti stříbrného groše. A tu že velikou sumu peněz dostanu. A já sem se tomu zasmál a aby mně na to svědka vystavil, řekl jsem. A oni přítomní páni mne propustili.

Nežli se mně tato zlá příhoda stala, měl sem sen, že mne veliký zástup lidí na vojnu honili a chytali. A ke mně přišel můj bratr a mně knížku "Praxis pietatis" řečenou dal a abych se v ní cvičil, mě napomínal. A v tom sem uhlídal veliký zástup lidí obojího pohlaví, ke mně se přibližovali a velice zvučnými a krásnými hlasy zpívali líbezně takto: Ó povstaň, lid Boží nás zastaň. Přispěj svou pomocí, Pane všemohoucí. A ta píseň a její nota sama se mně ve snu zkomponovala a jest napomenutí, abych se v čas pokušení Pánu Bohu důvěřoval a jej za pomoc žádal.

Momís na náboženství. Roku Páně 1782 byla jest po c.k.zemích komisi na náboženství, totiž podle konfesí augsburské, helvetské a řecké a já též s manželkou dle konfesí helvetské před touž komisi sem/se vyznal a do jejich rejstříku reformistem podepsal.

Mé Náboženství. Já sem náboženství dle mého vyznání reformitského, však ale milovník starobylého náboženství evangelicko-milo-bratrského, podle konfesí někdy bejvalé jednoty bratrské. A k při tom, co se mého náboženství knih dotýče, tyto se u mně nyní k mému velikému potěšení vynacházejí. Poznámání mých knih bratrských

Roku Páně 1782 dne 26.máje na den sv.Trojice začal jsem první shromáždění na tom místě, jak níže oznámeno, kdežto sem před tím v Malém Ubušíně v domě u Tomášků místo kostela odpravoval.

Roku Páně 1782 odstěhovali sme se do nové chalupy Pavla Jílka a dne 8.září byl sem ponejprv v Nosislavě u Večeře Páně, kterouž vysluhoval ctihodný pan kazatel Michal Blažek, zůstávající ten čas v Nosislavě.

Příhoda. A když sem/z Nosislavi šel, v Brně sem na noc v hospodě u Černého orla zůstal a ráno když jsem z noclehu vstával, posadil sem se a ono z/nenadání tak se ve mně mé srdce pohnulo a zatřásló a všecky mé vnitřnosti se ve mně pohnuly a obrátily. Nevědouc pak já, co to bude, a on právě v tu/hodinu a v tu chvíli můj otec milý Pavel Juren umíral a dle mé s ním krevní náture a přirozené lásky se mnou se žehnal- A tak usnul v Pánu můj milý otec.

Roku Páně 1782 dne 9.září, kdežto přijdouce já tam potom na druhý den 10.září jakožto syn jej oplakal a uctivě do jeho odpočívajícího hrobu pochoval. Kdežto on maje 62 let umřel v plně za deset let po smrti své manželky a mé rozmilé

mateře.

Roku 1784 dne 25.únpra byl sem na Lomnici a učil sem se tam normální školy učení u P.Merty, rektora lomnického. Roku toho 1784 dne 10.března byl sem ustanoven a na kanceláři kunštátské při správě vyhlášen za hřevetského kantora Veselského od urozeného pana vrchního kunštátského, totiž p.Johana Senského.

....

Jsouce já tím helvetským kantorem a ve Veselím též t.r. modlitební dům již vystavený byl, svou povinností, jakž na mne slušela, sem konal a do Veselího z Malého Ubušína dvakrát za den sem chodíval a na místo učitele i kantora službu zastával a lid sobě toho nábožesntví z počátku vážil. A když potom své učitele, kterýchž se hned dost z Uher nahrnulo, dostali, ů, tu na mne již mnozí šilhavě hleděli, a že já sobě pánů učitelů (jakož skoro pravda byla) málo vážím, proti mně reptati počali. Však ale v dědině Veselím pro p.učitele dům stavěli a vystavíc jej, mne do toho domu pro učení dítek kvartýr vykážali. Roku Páně 1784 dne 26. listopadu odstěhovali nás do dědiny Veselí. A tak na který den sme se do Malého Ubušína přistěhovali, zas na ten den plně za deset let odstěhovali. Kdežto jsme my tam ve Veselím s učitelema (nebo jich v krátkém čase kolik měli) v jednom domě bydlit museli a všechno naše jmění takřka na hromadě s nimi měli.

Roku Páně 1785 byl sem měřičem polí, totiž ve Veselí, v Chudobíně a jednu trať neb rýd ve Víře a přeměřoval sem po p. Ant. Štočkovi v Hrubém Věstíně. Toho roku dne 24. září v sobotu po poledni o třech hodinách narodil se mně syn. Křtěný jest byl od p. učitele prosetínského, totiž Samuele Ssalaj a jméno jeho jest Josef Jan Amos.

Má druhá púba žalosti. Roku Páně 1787 dne 10. srpna v neděli po poledni roznemohla se má dceruška Františka na neštovice. Kteráž v ten den pravila, že ona v neděli vyroste a že veliká bude. Skrzě dvě neděle s neštovicema stonala a potom den 1. září v sobotu ráno o třech hodinách lehoučce a šťastně v Pánu usnula a svého věku čtyřlístá čtyři léta, deset měsíců a pět dní vykonala. A v neděli, jakž sobě předpověděla sama, po poledni o třech hodinách s velikým zástupem lidu uctivě zprovázena a pohřbena jest byla. Na tom místě, kde sem já první shromáždění náboženství u mne dovoleného začal a konal nad dědinou Veselím na bejvalého Tomáše Břeňka jeho gruntu pod střešnou lecht na tom místě, kde při tom shromáždění stůl pro knihy stával, pochována jest.

Nota. Když sem to zde roku 1795 dne 27. srpna zaznamenával, tak sem z připamatování sobě všelijakých mých zármutků srdečně zaplakal...

Roku 1791 dne 9. listopadu narodila se mně druhá dceruška Františka II.

A tu již na mne všelijací máě málo nebo nic přející přátelé veřejně vyskytovat začínali a aby mě z jejich služby vyhnali, o to se radili a mně mého živobytí mezi sebou nepřející nepřáli. Já pak porozumějíc tomu, že na mne mnozí šilhavě hledí, mrzlivě jsem svou povinnost konal, poněvadž od nich slíbené a dosti ničemné salarium hůř než Lában Jákobovi na několikrát změnili a pokaždý umenšovali, až i také... na muziky mě brát nechtěli. Vidouce pak já takovou k sobě nelásku a svého stavu ničemnost, přišlo mně na mysl, abych pak ale do loterie vsázel, že bych snad alespoň tak sobě, kdyby mě Fortuna sloužila, k lepšímu stavu a třeba i k svému vlastnímu příbytku pomoci mohl. ...

Roku 1792 dne 24. máje bylo na mě od jistých jejich starších před školní komisí rozličně žalováno. 2. Byl sem svrchu psaného dne z jejich helvetské služby od těch starších vypovězený a zavržený.

3. A potom dáleji zpívat v modlitebním domě se mně zapovědělo, kdežto sem to jejich shromáždění roku již napřed psaného na den sv. Trojice prvně začal a zase t.r. na den sv. Trojice poslední shromáždění vykonal a zouplna deset let jim sloužil

4. Tu jest bylo z mého neštěstí skoro ode všech radování a mne lživé tupení a hanění. 5. I také mne mnozí bít a pohlavkovat chtěli

6! A aby se mnou z jejich osady žádný nic neměl ani nevyprávěl, zakazovali 7 I také nectných jsou mně nadávali

8. A svým podruhům vyházet mne z fary jejich rozkazovali
9. A ledajaká baba a dost mizerné děti i mnozí, které sem číst naučil, abysme do horoucího pekla, kde se máme klidit, tak nám do očí mluvili
10. U vrchního, nějakého Ebrharda mne obsolili a myslím i podmastili. Ten kdykoli sem k němu oč přišel, dycky mně jen zmatených a vrtohlavých nadával.

"ejináč se mnou zacházeli, jakoby nebeští anjelé byli a já tam mezi nima ďábel. Ó potvorníci, potvorní i s vaším křesťanstvím a helvetstvím!

A to jest ta hlubina plná rozličného nekřesťanského šeredství, o kteréž se mně před tím ve snách zdálo.

I vidouce já svou ouzkost, obrátil sem se k jinačí k helvetské církvi, myslíce sobě, že aspoň tam nějakého milosrdenství dojdu, ale ach, nikde nic.

Notta: A tak o málo, že bych byl od nich, však ale toliko jménem a ne skutkem sklouzl, jakž napřed v mém předcházejícím snu stojí.

I myslé sobě, že se mi snad nějaká taková služba natrečí, roku 1792 dne 23.prosince v mustrschule v Uřinově u .p.Ignáce Voráčka, školního učitele, svůj školní examen sem vystál a své atestací obdržel.

Roku Páně 1793 dne 5.ledna odstěhovali jsme se v čas největší zimy do obce Vítouchova Rožínského panství do Jiříka Soukala jeho pustého skoro bez oken kvartýru.

Tam sme toliko s mou milou familií zůstávali, však ale nedlouho sme všichni byli. Byli sme ten čas: Já Tomáš Juren, Terezie, manželka, Ignác syn, Josef syn, Františka dcera.

V ten čas sem několik helvetských církví pruboval, abych se mezi ně zase dostat mohl, ale nikde se se těm svatým aneboli jakým lidem nelíbil a nešikoval a zatím ani také hrubě sem o to nedbal, poněvadž sem špatné křesťanskví mezi nima tu ixonda jinde, jen toliko pouhé jméno křesťanství bez milosrdenství poznal.

A tak sem na samé pouhé milosrdenství Boží spolehna, ..slyšený líbezný zpěv "Christe da nobis" často opakoval .
Žalm XXXI, 1. "

Tomáš Juren žil ve Vítochově až do své smrti v roce 1827. Z dětí mu zůstal jediný, nejstarší syn Ignác. Pro svou vzdělanost byl ve svém okolí ctěn a vážen.
Text, který uvádím, je opisem se zřejmě nepřesného a neúplného vydání Čermákova. Jaxttxhýmžr "ení úplný, je to výběr.

Tomáš Juren

Mé náboženství. Já jsem náboženství dle mého vyznání reformit-
ského, však ale milovník starobylého náboženství evangelicko-
milo- bratrského, podle konfesí někdy bejvalé Jedoty bratrské.
A při tom co se mého náboženství knih dotýče, tyto se u mne
teď k mému velikému potěšení vynacházejí.

Poznamenání mých knih Jedoty bratrské:

- 1.
2. Řeči Boží na neděle, středy a pátky.
3. Modlitby církevní neb kazatelské
4. Konfesí aneb počet z víry.
5. Řád církevní jednoty ~~Českých~~ bratří českých.
6. Kancionál starý po mých předcích.
7. Písně duchovní, evangelické /kancionál/.
8. Žalмовé t.j. zpěvové sv. Davida
9. Kancionál žalmů a zpěvů duchovních .
10. Praxis pietatis
11. Centrum securitatis.
12. Celý žaltář krále a proroka sv. Davida
13. Modlitby psané
14. Kazatel domovní
15. Labyrint světa a ráj srdce
16. Labyrynt světa a lusthauz srdce.
17. Kšaft umírající matky Jedoty bratrské.
18. Kšaft večere Páně.
19. Harmonií na žalmy sv. Davida
20. Hystoria o těžkých protivenstvích.
21. Knížka uroz. pana Jana Lasitského
22. Azčchysmus
- 23 Obojí církve práva a falešné základy
24. Hystoria o bratru Janu Palečkovi.

Poznamenání evang. augšpurské konfesí mých knih.

1. Nový zákon německý. Vyvolená vinice boží. D. Lutera život.
3. Spasitedlné přemyšlování.
4. Zaopatření a vejstraha před odpadlictvím.
- 5! Pravidlo nejsvětější víry
6. Rejstříky od libského kancionálu.
- 7, Zdravá rada lékařská

Rozličné knížky:

1. Theologia latinská
2. Kazatelská kniha německá katolická
3. Příhody pana Václava Vratislava
4. Jádro methodní
5. Vidění rozličné sedláčkovo
- 6! Katechismus o zdraví
7. Agenda latisnká
8. Historie o mudrcích.
9. Index Bohemorum librorum.
10. Život a skutkové Exopa
11. Uvedení k umění početnímu
- 12 Kniha Josefova
13. Kšaft Josefa II. císaře.
- 14 Ortel a smrt Ludvíka XVI. francouzského krále
15. Památka Laudonova
- 16 Heildelberský katechismus helvetský.
17. Gruntové hlavních článků víry helvetské
18. Krátká příprava k Večeři Páně /helv./
19. Rozmlouvání starého Čecha s kněžími.
20. Krátké jednání o včeličkách
21. Resolucí na náboženství
22. Slabikáře český, německý, polský, latinský.
23. Hystoria o věrnosti manželské

24. Cirkulář o náboženství.
25. Listové vděčnosti Josefu druhému a jinších všelijakých knížek, ježto zde neanamenáno.
- /Řídící učitel ve Vítchově po letech poznamenal tyto " posud uchované knihy Jurenovy"/
1. Písně pohřební z roku 1784 /psané a notované/
 2. Pamětní sen
 3. Sen
 4. Velikost chleba z doby hladu 1812, jaký se prodával v Bystřici
 5. Modlitba za snya, který se vypravuje na cestu.
 6. Písně - žalm 96. Přesilný hrad jest Pán Bůh náš.
 7. Dvě malovaná srdce
 8. Obraz Adama a Evy
 9. Nová píseň, která v Jihlavě z nebe kamení padalo.
 10. A o tom listy psaly při kometě
 11. Malovaný věceček, spravedlivý úsudek nynější nudy světa
 11. Rejstřík. Kšaft Večeře Páně.
 12. Křesťanská helvetská z roku 1784
 13. C. K. resoluce z ohledu náboženství z roku 1781, 25. Oktobra
 14. Katechismus z roku 1806
 15. Jádro methodní knihy obzvláště pro selské učitele z r. 1888
 16. Planetář
 17. Slabikář z r. 1780
 18. Navedení k umění početnímu z r. 1778
 19. Konfesí neb počet z víry z r. 1607
 20. Praxis pietatis z r. 1754
 21. O těžkých protivěnstvích vírky české z roku 1655
 22. Modlitby ze Zítavy

Vývod Jurnů:

/ z paměti Tomáše Jurna/

Matouš Juren

Martin Juren

1692

+ 1765

Pavel

Martin

Tomáš

Josef

Rozina

1720 + 1782
9/9

Pavel oženil se r.1745 s Marynou Jadrnou

děti: Jan, Pavel I, Tomáš kantor, Pavel II. Pavel III.

1750, 30.IX. + 1827

oženil se 1774, 25.1. Terezie Summova z Nedvězíčka

děti: Ignác,	Josef,	Františka I.,	Josef II,	Františka I.
1776	1781	1782	1785	1791
asi 1840		1787	1794	1794

V protokole z květnu 1782 uvedení v Prosetíně:

Jan Juren 34 let jeho žena Anna, 26 let, dvě děti nedospělé

Pavel Juren, 63 let, manželka toho času nemocná
dvě děti nedospělé

Martin Juren, 57 let manželka nemocná

syn Titus toho času byl ve světě

syn Frantz 14 let

syn Jan doospělý

dcera Kateřina 21 let

~~Matouš Juren mladší xxxxxx~~

Martin Juren, 31 let manželka Anna, 24 let

mladší

dcera Tereza nedospělá

Registr z roku 1809 uvádí na čísle 25Martin Jurěn, sedlák, 58 let a Anna rozená Husáková z Milov
43 letaděti: Jan, Aron, Theofil, Maryna, Josefa /přijata po
Fr. Husáku z Milov/

a Tomáš Juren, svobodný, 56 let

Pokoj Boží zůstávej s Tebou v Kristu Ježíši, můj synu.

Vinšujem Tobě stálé zdraví, svaté božské požehnání. Pšaní sme do Tebe náležitě obdrželi, dež ale nad tím psaním byla celá př přízeň potůšena. Buď méno Boží pochváleno, radostnou novinu Tobě oznamovat budem stranová nábožeství co sme od všehooucí ho Pána Boha žádali, taky sme od Jasnosti císařské obdrželi,

že mažem podle svého svědomí Bohu sloužit a Slovo boží dvakrát za den slyšet nám od představeného našeho pana učitele kterémuž jest jméno Salay Samuel: ten nám byl vyslanej od Jasnosti císařský uherský krajiny od sedmihradskéjch hranic, k vánočním svátkům nám přijel a nám posluhuje večerí Páně podle Zákonu Páně v lámání hleba a pití kalicha Páně.

Příkně kóstel sme si postavili podle naší zahrady nad haltyřem.

Na našem kunštátském panství sou dva hotovy, dva se notoví to jest stavějí. V Vasolím mají taky pana učitele, bratráněk Tvůj je za kantora Tomáš tři veselakým pa /nov/i učitelovi.

Při tom buď Pán Bůh pochválen, zdraví se vynacházíme celá přízeň, jerm stroje Pavel usnul v Pánu a jeho synek nejš jledší Josef taky umřel. A Honzovi taky umřel synek, bylo

méno jeho Pavel, ti tři jednoho roku v Pánu usnuli, totiž loňskýho roku. Sestra Kateřina se vdala do dědiny Víru na živnost se dostala, vdovce řemeslníka kalce si vzala, dva bratři Vojtěch vyučenej je kadlec a Franc je krejčí, oba tovaryši sou. Kamarád ten je při řemesle v Uhřích:

Já otec a mateř nejní jeden den abysme na Tě truchlivě a žalostně nezpomínali, při tom Tě do lásky ocovský Pánu Bohu poroučím, vinšuji Ti stálý zdraví, štěstí. Psal bych Ti něco více, nepostačuje čas. Stalo se dne 1. Aprile.

Martin Juren

soused prosetínský 1783

Ve jméno blahoslavené Trojice

Pozdravuji Tě ja mateř a všecka tvá krevní přížen její v stává
můj nejsilnější synáčkai. Smutnou novinu oznamovat ti budu,
patšš Tě Bůh, že již otec umřel v roku 1784 dne 18. cervna.
Tož i sestra Kateřina umřela byla vdaná na kruntě v dědině
Više, umřela při malým vo S. Duše dvě léta budou. Strejc Pavel
umřel budou na podzim dvě léta. Já Ti píšu, moň umřeli dva
chlapeci, Martinovi, tvejmu vždycky upřímanému bratrovi.
Dva bratři jsou tovaryšama, Vojtěch kadlec, Franc krejčí.
Honza chodí do školy, Anča ta je s mámo.

Píšem Tobě podle svědomí našeho. Dostali sme svobodu k nábo-
ženství. Buď Pán Bůh pochválen. Podle Českých Bratřích vi šmání
chleba a kalicha Páně. Celá dědina v jedno. Kostel máme vystava
vystavené na panské zahradě u chaltýřa. Máme učitele jméno jeh
jeho Samuel Salaji a ženě jeho Ludmila. Máme na panství tři
kostely v Frosotíně v Rovečnía Veselím. Tomáš bratráněk je tam
kantorem. Již ti píšem po třetí a vod tebe nic nedostá i
jenom jedno písmo. Vodpiš nám jak se máš v jakém způsobu živ
seš. Tvůj kumarád nevíme kde je. Pro krátkost času nemůžem víc
psát.

Milost Pána Ježíše Krista budiž duchem Tvým, bratře! Amen.

Psal sem před hromnici ten den.

Martin Juren 1785

Já Jan Juren pozdravuji Tě nastokrát

Pokoj Boží, který převyšuje všeliký rozum lidský budiž s Tebou
bratře milý.

Předem vzkazují a vinějí Tobě můj milý synáčku od milého Hosp
podina mnoho božské milosti, já matka, a bratří, sestra.
K vědomosti Tobě píšem dost slzavem vzdychání kde a jak
živobytí Tvé ustaveno je, však ale jednoho psaní, který nám
přišlo z kanceláře vědomost sme dostali, že přebýváš z milosti
Boží a opatrování dobrých lidí v královském městě Berlíně
v ochraně u vdovy Andreášové na České ulici váš povolání
nebo v robotě ve fabrice pod vůli. Skázal pro mne pan direktor
z kanceláře, vyptával se, jakés byl řemeslník. On nám povídal,
že seš kadlec, že prosíš dyby ses mohl vrátit.
My Tobě dáváme k vědomosti. Otec usnul v Pánu, sestra Kateřin
na také, byla vdaná na živnosti ve Víře. Pavel strejce taky
umřel. Vojtěch je kadlec, Franc vyučen krejčí. Po novým roce
musel jít na vojnu a mocka z panství, již maširoval dolů
za Vídeň do uherské krajiny na Turka. Honza nemladší bratr
je dobré pastevec. A mně umřelo tři dítek nejstarších, chlapec
a děvči máme. Kamarád Josef umřel v Uhřích.

Slovo Boží svobodně a veřejně užíváme. Kostel na panském
zahradě je vystavené. Pana učitel a máme z Uher šest roků.
Bratříčku milý více psáti nemůžem pro krátkost času. Dej
Bože abysme zas těchto pár řádečků sebe potěšili. Franc pře
nám. Piš jak se máš.

Martin Juren dne 7 ledna
upřímný bratr

Pod ochranu nejvyššího Boha Tě poroučíme upřímní zůstáváme
bratránek pozdravuji Tebe. "astokrát

/připisy jinými rukopisy, text poškozen. Německá adresa:
An Thomas Juren Berlin fabrike

Paměti z dob hladomoru a jiné:

V Prosetíně se tehda počítal za nejvýnosnější grunt

Bartáků č.4 a Pelíšků č. 26. U Bartáků zvláště bylo dosti¹²⁵ bohato, o čemž se dlouho vyprávělo proto, že když se z toho gruntu vdávala nevěsta, neměla šaty po matce neb babičce, jak tehdá bylo zvykem, ale měla své nové šaty a mimo to ještě jednu zástěru a spížek soli do výbavy. To byla bohatá nevěsta.

Před dobou neúrody byla prý leta dosti úrodná. Sedláci obilí, které jim zbývalo přes jejich spotřebu, prodali, jen Barták a Pelíšek dali obilí na sýpku a neprodali. Později začala neúroda, obilí zdražilo a Barták prodával v naději, že příští rok bude úroda lepší. Pelíšek neprodával. Když se ho sousedé tázali, proč neprodává, odpověděl, že ještě počká. Tehdá ho nazvali chantivcem a lakomcem. Druhý rok byl úplně neúrodný. Barták též neměl co jíst a když děti plakaly, přinesl v hrnci peníze se slovy: tu máte, jiného nemám. Tehdá otevřel Pelíšek nazvaný do sousedů lakomcem a chantivcem svou sýpku a začal sousedům po měřici obilí vydávat. Když se ptali, kolik za ně, odpověděl: Až vám nové naroste a bída přestane, tak mi ho oplatíte. Mohl dosti vylakomit neb tehdá prý stála míra žita 40 zlatých, oplacené tak draho neprodal a kde bída byla trvalá ani zpět nedostal.

Kostelník Mašíček měl tři dcery. Nejmladší dcerka donášela k Pelíškovům kopřivy. Právě pekli chleba a měli přehybané koláče s povidly. Mašíčkova dostala jeden přehybanec což byl velký dar. Zadívala se po neckách a prosila, jestli by je mohla vyškrabat. Po dovolení je vyčistila důkladně a s velikou radostí nesla domů ony škrůky